

Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра соціальної роботи та педагогіки вищої школи

СИЛАБУС
нормативної навчальної дисципліни
«Соціальний патронаж та консультування»
підготовки Бакалавра
галузі знань 23 Соціальна робота
спеціальності 232 Соціальне забезпечення
освітньо-професійної програми
Соціальне забезпечення

Силабус навчальної дисципліни «Соціальний патронаж та консультування»
підготовки бакалавра, галузі знань 23 Соціальна робота, спеціальності 232
Соціальне забезпечення, за освітньою програмою Соціальне забезпечення.

Розробник: Петрович В.С, доцент кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої
школи, кандидат педагогічних наук, доцент

Рецензент: Сидорук І. І., доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти, доктор
педагогічних наук, доцент.

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри соціальної
роботи та педагогіки вищої школи протокол № 2 від 15 вересня 2021 р.

Завідувач кафедри:

Чернета С. Ю.

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна/заочна форма навчання	23 Соціальна робота 232 Соціальне забезпечення Освітньо-професійна програма Соціальне забезпечення Бакалавр	Нормативна
Кількість годин/кредитів ECTS 120/4		Рік навчання 2
		Семестр 3-ий
		Лекції 26 год.
		Практичні (семінарські) 28 год. Лабораторні 0 год. Індивідуальні 0 год.
		Самостійна робота 58 год.
		Консультації 8 год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Форма контролю: екзамен
Мова навчання		українська

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові – Петрович Валерій Степанович

Науковий ступінь – кандидат педагогічних наук

Вчене звання – доцент

Посада – доцент кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи

Контактна інформація – 050 605 65 47, petrovichv@ukr.net

Дні занять: згідно електронного розкладу - <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу.

В умовах трансформації суспільства певні категорії населення неспроможні самостійно подолати життєві труднощі, підвищити свій соціальний статус. Таким категоріям населення підтримку, допомогу надає держава у вигляді соціального патронажу та соціального консультування. *Змістом* навчальної дисципліни є формування адекватних уявлень майбутніх фахівців про реальні проблеми і виклики, які існують в соціальній сфері України та професійні можливості соціального працівника/інспектора із соціального забезпечення щодо їх вирішення завдяки наданню соціальних послуг із соціального патронажу та консультування; можливостей цих базових соціальних технологій у превенції та подоланні різними категоріями населення соціальних ризиків та складних життєвих обставин. Соціальний патронаж – це вид соціального обслуговування (переважно за місцем проживання) індивідуальних клієнтів і груп ризику, який полягає у постійному соціальному нагляді, регулярному відвідуванні їх житла соціальними працівниками, наданні їм необхідної економічної, матеріально-побутової, юридичної, лікувально-профілактичної допомоги. Соціальне консультування – особлива форма надання соціальної допомоги шляхом переважно психологічного впливу на людину чи малу групу з метою їх соціалізації, відновлення чи оптимізації їх соціальних функцій, розуміння соціальних норм поведінки та спілкування.

Основні аспекти вивчення: соціальне забезпечення, соціальний захист, соціальні послуги, соціальні сервіси, соціальні ризики, соціальне обслуговування, соціальний патронаж, соціальне консультування.

Основні методи роботи під час вивчення дисципліни. У процесі навчання передбачені аудиторні (лекційні та семінарські) заняття та самостійна робота студентів.

Лекції передбачають розгляд і вивчення основних та найбільш дискусійних питань теми. Семінари включають доповіді, дискусію, презентацію завдань самостійної роботи, тобто форми роботи, орієнтовані на засвоєння та розуміння основних понять та концепцій курсу. Окремі семінари присвячені практичним завданням, спрямованим на використання ідей та положень кожної теми, формуванню та вдосконаленню відповідних навичок. Самостійна робота студентів за курсом передбачає підготовку до семінарських занять, насамперед опрацювання лекційного матеріалу, виконання завдань для самостійного опрацювання, підготовку до модульних контрольних робіт, іспиту.

2. *Постреквізити* – одержані знання будуть необхідні для вивчення навчальних дисциплін: «Попередження конфліктів в соціальній сфері», «Система соціального захисту», «Соціальна допомога різним категоріям населення», «Технології соціальної роботи та соціального забезпечення», «Соціальний супровід» та ін. Курс безпосередньо пов'язаний із навчальною практикою студентів, оскільки саме на практиці студенти зможуть реалізувати й застосувати знання та практичні вміння й навички.

3. *Мета і завдання навчальної дисципліни.*

Мета навчальної дисципліни: полягає у формуванні системи знань про сутність та організаційні засади соціального патронажу та соціального консультування, підготовці студентів до практичної реалізації основних функціональних обов'язків ФСП/інспектора соціального забезпечення щодо здійснення соціального патронажу, надання консультативної підтримки різним категоріям клієнтів спільно з педагогами, медичними працівниками, психологами, юристами.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Соціальний патронаж та консультування» є:

- формування уявлення про патронаж, об'єкт, форми та методи патронажної роботи, ознайомлення студентів із вітчизняним та зарубіжним досвідом організації патронажної роботи й етапами його становлення і розвитку.
- ознайомлення з особливостями технологій соціального патронажу та соціального консультування, їх видами, формами та методами;
- надання інформації про об'єкти та суб'єкти соціального патронажу та соціального консультування, типи індивідуальних та групових клієнтів патронажу та консультування;
- підготовка до практичної взаємодії з сім'ями та дітьми, людьми похилого віку, особами з обмеженими можливостями, онкохворими, співзалежними, ВІЛ-інфікованими та іншими об'єктами у процесі соціального патронажу та соціального консультування;
- розвиток умінь і навичок встановлення довірливих відносин та надання адресної підтримки й різноманітних соціальних послуг клієнтам;
- відпрацювання умінь налагоджувати співпрацю й взаємодію з представниками різних професій в процесі здійснення соціального патронажу та надання консультативної підтримки.

4. *Результати навчання (компетентності).*

Навчальна дисципліна спрямована на формування *інтегральної*: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної діяльності соціального забезпечення або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов та *загальних компетентностей*: ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства. Здатність до

абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.; ЗК 5. Здатність до розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; ЗК 9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК 10. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК 11. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК 12. Здатність працювати в команді. ЗК 13. Здатність до міжособистісної взаємодії. ЗК 14. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети. А також низки *фахових компетентностей*, як-от: ФК 1. Здатність аналізувати суспільні процеси пов'язані з соціальним розвитком держави; ФК 3. Здатність консультувати з питань соціального забезпечення різні групи населення, що опинилися у складних життєвих обставинах. ФК 10. Здатність до планування та реалізації заходів із надання адресної соціальної допомоги. ФК 11. Здатність оцінювання якості соціальних послуг. ФК 12. Здатність до організації та управління процесами в соціальному забезпеченні. ФК 13. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів у професійній діяльності; ФК 15. Здатність виявляти і залучати ресурси організацій партнерів із соціальної допомоги для виконання завдань професійної діяльності.

Очікувані програмні результати навчання: ПРЗ 1. Ідентифікувати причинно-наслідкові зв'язки розвитку суспільства та прояви соціально-економічних проблем у різних категорій населення. ПРЗ 3. Використовувати базові знання про принципи державної соціальної політики та шляхи соціального забезпечення населення. ПРУ 4. Визначати умови соціально-економічної підтримки різних категорій населення. ПРУ 5. Аналізувати та оцінювати рівень матеріально-економічного захисту різних категорій населення. ПРУ 6. Визначати зміст співпраці з організаціями та установами з метою залучення їх до соціального захисту населення. ПРК 3. Пояснювати актуальні процеси у соціальній сфері та соціальному забезпеченні. ПРК 4. Ефективно працювати як індивідуально, так і у складі міждисциплінарної команди фахівців.

5. Структура навчальної дисципліни.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практичні.	Сам. роб.	Конс.	*Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади та прикладні аспекти соціального патронажу.						
Тема 1. Соціальний патронаж як особливий вид професійної практичної діяльності. Соціальний патронаж в структурі соціальної роботи.	9	2	2	4	1	3
Тема 2. Форми і методи соціального патронажу.	9	2	2	4	1	3
Тема 3. Соціальний патронаж сімей з дітьми, в т. ч. сімей з дітьми, які перебувають в складних життєвих обставинах	9	2	2	4	1	3
Тема 4. Індивідуальні особливості особистості клієнта соціального патронажу. Патронажна робота з різними соціально незахищеними	8	2	2	4	-	3

проблемними групами						
Тема 5. Психологічний супровід клієнтів у процесі здійснення соціального патронажу. «Важка» особистість як об'єкт патронажу.	8	2	2	4	-	3
Тема 6. Медико-соціальні проблеми патронажної роботи..	9	2	2	4	1	3
Разом за модулем	52	12	12	24	4	30+18=48
Змістовий модуль 2. Сутність консультування. Специфіка консультування різних груп клієнтів соціальної роботи						
Тема 7. Поняття консультування та його специфіка. Види консультування	8	2	2	4	-	3
Тема 8. Теоретичні основи та спеціальні проблеми консультування в соціальній роботі. Моделі і стратегії консультативної взаємодії	9	2	2	4	1	3
Тема 9. Соціальне консультування як вид соціальної допомоги та професійної діяльності соціального працівника/соціального інспектора. Види консультативних практик.	8	2	2	4	-	3
Тема 10. Організація консультування в соціальній роботі на різних стадіях консультативного процесу. Етапи процесу консультування (консультативної бесіди)	9	2	2	4	1	3
Тема 11. Особливості індивідуальної консультативної допомоги у соціальній роботі. Методика консультативної соціально-психологічної допомоги окремій особистості.	8	2	2	4		2
Тема 12. Техніка консультування. Вербальний і невербальний контакт у консультативній взаємодії	8	-	2	5	1	2
Тема 13. Специфіка консультування різних груп клієнтів соціальної роботи.	9	2	2	5	-	3
Тема 14. Соціально-педагогічне консультування з проблем сім'ї. Консультативна допомога окремим типам сімей. Особливості педагогічного	9	2	2	4	1	3

консультування в соціальній роботі						
Разом за модулем 2	68	14	16	34	4	30+22=52
Види підсумкових робіт:						Бал
Модульна контрольна робота (МКР1+МКР2)						60
Інше (вказати) – ДС, Т, А, РЗ/К, РМГ, РПВІ (10 практичних занять, макс. 4 бали за заняття).						40
Всього годин / Балів	120	26	28	58	8	100

*Форма контролю: ДС – дискусія, Т – тести, А – анкетування, РЗ/К– розв’язування задач/кейсів, РМГ – робота в малих групах, МКР – модульна контрольна робота, РПВІ – розробка програми втручання/інтервенції.

6. Завдання для самостійного опрацювання.

Провідним завданням самостійної роботи є набуття студентами навичок самостійного усвідомленого опрацювання фахових інформаційних джерел та оволодіння практичними навичками. Самостійна робота передбачає напрацювання студентами змісту відповідей на конкретні запитання, які не розглядаються на практичних заняттях, а також містить завдання практичного характеру. Обсяг самостійної роботи визначається певною конкретною кількістю годин, передбачених навчальним планом.

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади та прикладні аспекти соціального патронажу.

Тема 1. Соціальний патронаж як особливий вид професійної практичної діяльності. Соціальний патронаж в структурі соціальної роботи.

1. Перерахуйте нормативно-правові джерела патронажної роботи в Україні.
2. Чому здійснення соціального патронажу в Україні розуміють як виконання соціального нагляду (постійне відслідковування протягом певного часу стану справ клієнта)?
3. Чим відрізняються між собою види соціального патронажу. Обґрунтуйте необхідність різних видів патронажу у соціальній сфері. Проаналізуйте основні види патронажу у соціальній сфері, вказавши їх об’єкт, мету, завдання, принципи, форми, методи, умови.
4. Наведіть приклади здійснення різних видів патронажу в діяльності соціальних служб.
5. Дайте порівняльну характеристику об’єктів соціального патронажу. Назвіть основні категорії населення, які потребують першочергового надання соціальної допомоги/соціального патронажу.
6. Відшукайте у інформаційних сервісах матеріали, які стосуються соціальних служб, що здійснюють соціальний патронаж та розкривають особливості їх діяльності.

Тема 2. Форми і методи соціального патронажу.

1. Проаналізуйте перетворювальний процесинг як один із компонентів соціальної роботи. Охарактеризуйте підвиди перетворювального процесингу – виявлення, прояснення, програмування.
2. Чому індивідуальна психологічна (психосоціальна) підтримка є основою для мотивації клієнта соціального патронажу.
3. У чому, на вашу думку, полягає специфіка методу неформальної фасилітації про здійсненні соціального патронажу.
4. Опрацюйте та проаналізуйте статтю І. Артеменко «Кондуктивна педагогіка як сучасна технології соціальної роботи з дітьми, хворими на ДЦП» URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/20420>

Тема 3. Соціальний патронаж сімей із дітьми, в т. ч. сімей з дітьми, які перебувають в складних життєвих обставинах

1. Покажіть специфіку різних категорій сімей, які потребують соціального нагляду та розкрийте специфіку організації їх соціального патронажу.
2. Назвіть основні підходи до здійснення соціально педагогічного патронажу дітей та сімей.
3. У чому полягає сутність методу сімейних групових нарад?
4. Як, на вашу думку, доцільно й ефективно здійснювати побудову підтримуючих мереж для сімей, які опинилися в СЖО.
5. Чи ефективно використовується потенціал всіх соціальних служб та інших установ соціальної сфери при організації системи соціального патронажу. Аргументуйте свої висновки.
6. Перерахуйте науковців, та їх праці, де йдеться про соціальний патронаж сімей із дітьми, в т. ч. сімей з дітьми, які перебувають у СЖО. Хто із українських вчених досліджував цю проблему?

Тема 4. Індивідуальні особливості особистості клієнта соціального патронажу. Патронажна робота з різними соціально незахищеними проблемними групами.

1. Охарактеризуйте різні типи індивідуальних клієнтів соціального патронажу та розкрийте їхні орієнтації щодо взаємодії з фахівцем (ділова, ретна, ігрова).
2. Дайте характеристику прийомів, що використовуються для подолання опорів клієнтів патронажу: конфронтація, роз'яснення, інтерпретація.
3. Розкрийте сутність догляду та принципів реалізації соціально-побутового патронажу літніх людей.
4. На основі аналізу інформаційних джерел наведіть приклади діяльності патронажної служби Товариства Червоного Хреста в Україні. Як здійснюється правове забезпечення роботи патронажної служби Товариств Червоного Хреста/Червоного півмісяця.
5. Як здійснюється профілактична робота зі звільненими з місць позбавлення волі щодо запобігання рецидивної злочинності.
6. Як повинно організовуватись та здійснюватись термінове соціальне обслуговування як невідкладна допомога разового характеру громадянам похилого віку та особам із інвалідністю, які гостро потребують соціального обслуговування. Сформуйте перелік соціальних послуг термінового соціального обслуговування
7. Визначте функціональні обов'язки соціальних працівників щодо здійснення патронажної роботи з такими категоріями об'єктів: люди з особливими потребами; сім'ї, у яких має місце жорстоке поводження з дитиною.

Тема 5. Психологічний супровід клієнтів у процесі здійснення соціального патронажу. «Важка» особистість як об'єкт патронажу.

1. На прикладі власних родин/родин знайомих здійсніть опрацювання однієї із перерахованих методик, що використовуються у психологічному супроводі, як: соціальна карта сім'ї; екокарта сім'ї; генограма сім'ї; методики «Я і мій життєвий шлях»; методики «Рамки, крізь які ми бачимо світ».
2. За власним бажанням охарактеризуйте одну із категорій «важких» осіб як об'єкту соціального патронажу: гіпертимні, застрягаючі (параноїдальні), педантичні (обсесивні), тривожні (сензитивні), циклотимні; демонстративні (істеричні), неврівноважені (збудливі, епілептоїдні), дистимічні (гіпотимні); екзальтовані (ефектно-екзальтовані, лабільні), шизоїдні; особи з алкогольною та наркотичною залежністю.

Тема 6. Медико-соціальні проблеми патронажної роботи.

1. Проаналізуйте специфіку вітчизняної та зарубіжної практики патронажної роботи з особами з обмеженими можливостями/людьми з інвалідністю.
2. На основі аналізу інформаційних джерел розкрийте специфіку соціально-психологічної підтримки сімей, яких торкнулась проблема ВІЛ/СНІДу.

3. Чи здійснюється адекватна соціальна підтримка осіб, хворих на туберкульоз в Україні. Аргументуйте свою думку.

4. Окресліть основні соціальні проблеми медико-соціальної роботи з онкохворими. Як відбувається організація догляду у вітчизняних хоспісах.

5. Наведіть позитивні зразки здійснення патронажу та надання соціальної допомоги особам, які пережили травму чи втрату (зокрема, внаслідок стихійного лиха або війни). Дайте характеристику діяльності відповідних відомчих соціальних сервісів.

Змістовий модуль 2. Сутність консультування. Специфіка консультування різних груп клієнтів соціальної роботи

Тема 7. Поняття консультування та його специфіка. Види консультування.

1. Охарактеризуйте основні причини звертання до консультації: непевність у собі, загроза повторення важких переживань, неможливість самостійно вирішити наявну життєву проблему, психічні розлади, самотність.

2. Розкрийте необхідність інформування клієнта та вивчення клієнта як особистості, повідомлення клієнтові елементарних практичних психологічних знань. Доведіть на прикладах необхідність такої психологічної дії.

3. Прокоментуйте різні підходи до визначення поняття «психологічне консультування» та проаналізувавши наукову літературу подану до теми, дайте ваше визначення цього поняття. Відповідь обґрунтуйте.

4. Визначте основну розбіжність між психологічним та соціальним консультуванням. Дайте власні визначення цих понять.

5. Доведіть на прикладах зв'язок консультування в соціальній роботі з іншими науками.

Тема 8. Теоретичні основи та спеціальні проблеми консультування в соціальній роботі. Моделі і стратегії консультативної взаємодії

1. Використовуючи інтернет-ресурси та інші інформаційні джерела складіть список наукових видань із теми семінарського заняття.

2. Заповніть таблицю «Етапи і процедури консультативної практики»

Етапи консультації	Процедури консультативного процесу
Підготовчий етап	
Етап налаштування на роботу	
Діагностичний етап	
Рекомендаційний етап	
Контрольний етап	
Етап конструктивної консультативної взаємодії з клієнтом	

Тема 9. Соціальне консультування як вид соціальної допомоги та професійної діяльності соціального працівника/ соціального інспектора. Види консультативних практик.

1. Назвіть види соціальної допомоги особам, що потрапили в складні життєві обставини та місце консультування у їх наданні.

2. Розкрийте зміст і послідовність консультування за характером цільової групи, проблеми. Поняття «важкі життєві ситуації», «складні життєві ситуації», їх характеристика

3. У чому полягає відмінність психологічного консультування від індивідуального консультування з соціальних проблем за метою, завданнями, тривалістю контактів консультанта з клієнтом, за активністю та ролями, що виконують консультанти і клієнти, за їх відповідальністю і стилем спілкування.

4. Визначте оптимальні умови проведення соціального консультування з різними групами клієнтів: дітьми, дорослими, людьми похилого віку. Відповідь проілюструйте прикладами.

5. Охарактеризуйте теорію життєвих циклів (стадій) Е.Еріксона та необхідність їх врахування в консультативній роботі

Тема 10. Організація консультування в соціальній роботі на різних стадіях консультативного процесу. Етапи процесу консультування (консультативної бесіди)

1. Запропонуйте деякі методичні рекомендації щодо використання технік постановки питань у консультативному процесі. Правила інтерпретації одержаної інформації.

2. Розкрийте зміст використання консультантом технік — схвалення, заспокоєння, відображення почуттів, саморозкриття.

3. Охарактеризуйте особливості застосування прийомів заохочення і зворотного зв'язку у консультуванні.

4. Опишіть види дистанції та визначте особливості почуття міри спілкування з клієнтом.

5. Розробіть проблемну ситуацію і відповідно до неї опишіть тактику спілкування.

Тема 11. Особливості індивідуальної консультативної допомоги у соціальній роботі. Методика консультативної соціально-психологічної допомоги окремій особистості.

1. Охарактеризуйте основні методи консультативної допомоги в індивідуальному соціальному консультуванні

2. Охарактеризуйте процес консультування за наслідками виявлених проблем.

3. Складіть план інтерв'ю, бесіди з «важким» клієнтом.

4. Які методи взаємодії з індивідуальним клієнтом ви знаєте?

Тема 12. Техніка консультування. Вербальний і невербальний контакт у консультативній взаємодії

1. Що розуміється під технікою консультування?

2. Які прийоми використовує соц. працівник / соц. інспектор-консультант на різних етапах консультування?

3. Розкрити правила яких повинен дотримуватися консультант при формулюванні порад та рекомендацій?

4. Охарактеризувати причини помилок, які часто з'являються в процесі консультування.

5. Визначити основні правила проведення соціального консультування.

6. Назвіть декілька рекомендацій щодо вербального контакту у консультативній взаємодії (засоби).

7. Опишіть можливі причини неухважного слухання клієнта і несприйняття ним консультанта.

8. Наведіть приклади (ситуації) словесного вираження прихильного ставлення до співрозмовника.

9. Назвіть умови (чинники), що заважають активному слуханню.

Тема 13. Специфіка консультування різних груп клієнтів соціальної роботи.

1. Розробіть інформаційний буклет, який містить зміст видів державної допомоги сім'ям з дітьми.

2. Визначте особливості консультування дітей, підлітків з питань конфліктних стосунків з батьками.

3. Змодельуйте кілька проблемних ситуацій (запитів) і рекомендацій щодо надання консультативної допомоги. У яких формах надаються соціальні послуги по реабілітації та адаптації (на прикладі осіб, які повернулися із зони проведення ООС/АТО).

4. Наведіть приклади використання консультування як одного з методів соціального супроводу прийомної сім'ї.

5. Розкрийте особливості консультування членів сім'ї, що виховують дитину з особливими потребами та охарактеризуйте механізми корекційного впливу.

Тема 14. Соціально-педагогічне консультування з проблем сім'ї
Консультативна допомога окремим типам сімей. Особливості педагогічного консультування в соціальній роботі

1. Аргументуйте актуальність реалізації наряду соціальної роботи – консультування з проблем сім'ї.
2. Із власного життєвого досвіду та на основі аналізу соціальної практики розкрийте зміст наступних звернень молоді з питань підготовки до сімейного життя: формування соціально-педагогічних, психологічних, юридичних знань з питань створення шлюбних відносин; формування статево-рольової ідентифікації; розвиток комунікативних навичок; корекція особистих проблем; планування сім'ї та збереження репродуктивного здоров'я; розвиток сімейних традицій тощо.
3. Перерахуйте особливості консультативної допомоги сім'ям із питань стабілізації сімейних стосунків.
4. Продемонструйте можливості консультативної допомоги у попереджувально-профілактичній роботі з проблем дисгармонії сімейних відносин, конфліктів.
5. Які можливості має педагогічна консультативна допомога батькам у розв'язанні проблем сімейного виховання, налагодження стосунків з дітьми, організації дозвілля тощо.
6. Розкрийте сутність консультативної допомоги неповній сім'ї та головні її змістові аспекти.

IV. Політика оцінювання

Для усвідомленого й системного засвоєння курсу необхідною є систематична навчально-пізнавальна робота студентів в усіх видах і формах її організації: лекції, практичні заняття, консультації, самостійна робота.

Аудиторні заняття переважно проводяться у вигляді лекцій, найчастіше – проблемних лекцій; практичних занять – з використанням інтерактивних методів: бесіда, дискусія, «асоціативний ряд», розв'язування завдань/кейсів, ділових ігор, моделювання та робота в малих групах.

На практичному занятті студенти презентують конкретну проблему, вчаться дискутувати, аргументовано доводити свою точку зору; об'єктивно оцінювати власні знання й уміння, відпрацьовувати консультативні техніки, а також діяти як експерти, тобто оцінювати та аналізувати знання своїх колег-одногрупників.

Модульна контрольна робота (МКР) містить запитання (тестові завдання), які дають можливість оцінити знання студентів із теоретичних положень курсу й певною мірою їх готовність до практичної діяльності.

Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою відповідно до Положення про оцінювання навчальних досягнень студентів за кредитно-модульною системою. Оцінювання знань студентів здійснюється шляхом проведення контрольних заходів, зокрема, поточного контролю, модульної контрольної роботи й підсумкового контролю у формі екзамену.

Студент зобов'язаний оволодіти певною системою знань і умінь щодо соціального патронажу та консультування в контексті соціального забезпечення. З цією метою кожен студент має виконати всі передбачені силябусом форми робіт, здати або перездати теми пропущених занять. Оскільки практична частина становить суттєву частину курсу, і наголос ставиться на роботу в команді, на розвиток і вдосконалення вмінь та навичок, відвідування студентами занять і активна участь у роботі є обов'язковою вимогою. Студентам, які пропускають заняття, буде важко самостійно опанувати матеріал курсу. Відсутність на заняттях без поважних причин буде зазначена, а тривала відсутність на заняттях може призвести до незадовільного оцінювання наприкінці курсу.

Обов'язковими є:

– здача завдання по темі, передбаченій силабусом (**14 тем, 14** практичних занять, на кожному занятті студент може отримати максимум **2-3 бали**) і передбачає не лише володіння теоретичними знаннями з патронажу й консультування, але й практичними вміннями;

– написання МКР (їх 2, після вивчення двох змістових модулів), кожна з яких оцінюється **30 балами**.

Внеском студентів у навчальний процес є їхня присутність та активна участь на занятті. Всі письмові завдання мають бути виконані з дотриманням вимог щодо завдань, які виконують на освітньому рівні «бакалавр». Загальний бал сумують із таких складових: правильного використання наукової літератури, дотримання критеріїв виконання презентацій та дотримання логіки і послідовності у формулюванні висновків.

Відвідування практичних занять є обов'язковим. У форс-мажорних ситуаціях навчання може проходити також в он-лайн формі (за погодженням із деканатом). Пропущені заняття та незадовільні оцінки мають бути обов'язково відпрацьовані (за графіком консультацій). Завдання, які не виконані своєчасно без поважних причин, оцінюються нижчою кількістю балів (на 1-2 бали).

До початку екзаменаційної сесії студенти повинні виконати всі підсумкові контрольні заходи і отримати відповідну кількість балів.

Іспит проводиться в письмовій формі та складається з двох типів завдань: перше – розгорнута відповідь на три контрольні питання (максимальна оцінка – 30 балів) і друге – тестові завдання (максимальна оцінка – 30 балів). Підсумковий рейтинг – це сума балів, одержаних студентом за всі змістові модулі та під час складання іспиту (максимально – 100).

V. Підсумковий контроль

Екзаменаційні запитання:

1. Соціальний патронаж в структурі соціальної роботи. Суть поняття «патронаж», «соціальний патронаж»
2. Напрями та види соціального патронажу та їх характеристика.
3. Характеристика соціальних служб, які здійснюють соціальний патронаж.
4. Медико-соціальний патронаж.
5. Соціально-психологічний патронаж.
6. Складові (компоненти) соціального патронажу. Мета і завдання соціального патронажу.
7. Етапи реалізації соціального патронажу.
8. Історія становлення і розвитку соціального патронажу.
9. Соціальний патронаж як технологія соціальної роботи. Соціальний патронаж, як один із видів соціального обслуговування.
10. Соціальний патронаж як здійснення соціального нагляду (постійне відслідковування протягом певного часу стану справ клієнта).
11. Соціальний патронаж звільнених осіб з метою їх соціальної адаптації. Основні положення ЗУ «Про соціальну адаптацію осіб які відбувають чи відбували покарання у вигляді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк.
12. Основи організації соціального патронажу сім'ям соціального ризику.
13. Соціальний патронаж важкохворих. Паліативна допомога в Україні.
14. Форми і методи здійснення соціального патронажу.
15. Основні функціональні обов'язки фахівця патронажної служби.
16. Нормативно-правові джерела соціального патронажу.
17. Види послуг, що надаються громадянам, які отримують соціальне обслуговування в домашніх умовах.
18. Психологічні та етико-деонтологічні аспекти роботи в сім'ях соціального ризику при здійсненні соціального патронажу.

19. Етапи соціального патронажу в сім'ях соціального ризику чи сім'ях, які перебувають у СЖО.

20. Соціальний патронаж дітей та жінок, які потребують соціальної допомоги та реабілітаційної підтримки.

21. Технології медико-соціальної роботи з людьми похилого віку та інвалідами.

22. Обслуговування в домашніх умовах людей похилого віку та осіб із інвалідністю як одна із основних форм соціального захисту.

23. Місце і строки надання соціальної послуги догляду вдома. Зміст соціальної послуги догляду вдома.

24. Орієнтовний час для виконання заходів, що складають зміст соціальної послуги догляду вдома.

25. Зміст соціального патронажу ВІЛ-інфікованих людей, хворих на СНІД.

26. Соціальний патронаж осіб, що вживають ін'єкційні наркотики та осіб, які відмовилися від їх вживання, догляд та надання соціальної підтримки.

27. Технології соціального патронажу з особами, які мають алкогольні та наркотичні проблеми

28. Поняття та загальні проблеми консультування у соціальній роботі.

29. Мета й завдання консультування.

30. Консультування як форма організації соціальної практики.

31. Історичні етапи розвитку соціально-психологічного консультування.

32. Співвіднесення понять «психологічне консультування» та «соціальне консультування».

33. Основні консультативні школи та теоретичні підходи.

34. Соціальне консультування як професійна діяльність фахівця із соціального забезпечення.

35. Професійна підготовка консультанта. Вимоги до консультанта.

36. Особистість консультанта в соціальній роботі.

37. Сучасні тенденції розвитку консультативної роботи в соціальних практиках.

38. Види, стратегії, напрями консультування у соціальній роботі.

39. Відмінність соціального консультування від інших видів практичної допомоги фахівця із соціального забезпечення.

40. Соціально-психологічний та педагогічний ефекти консультування.

41. Умови результативності консультування.

42. Консультування як засіб вирішення проблем адаптації та інтеграції/реінтеграції.

43. Етапи проблемного аналізу ситуації клієнта: аналіз змісту ситуації клієнта, окреслення проблеми, аналіз проблеми та обдумування шляхів виходу, створення робочого плану, реалізація плану.

44. Форми консультативної взаємодії. Технологія консультативної взаємодії

45. Консультативний клімат. Навички підтримання консультативного контакту.

46. Перша зустріч з клієнтом. Оцінка проблем клієнта, процедура і техніка консультування.

47. Базові навички консультативної роботи соціального працівника-консультанта.

48. Консультативна бесіда з клієнтом як метод роботи соціального працівника/інспектора із соціального забезпечення. Основні стадії бесіди та вимоги до неї.

49. Методи консультування

50. Технологія ведення консультативної бесіди. Консультативна бесіда як провідний метод в консультуванні.

51. Структурна модель взаємодії з клієнтом (проблемно-орієнтований підхід). Трансакційний аналіз: історія виникнення і розвиток, теорія особистості, теорія конфлікту. Специфічні техніки.

52. Телефонне консультування.

53. Індивідуальне та групове консультування.

54. Консультування клієнтів з підвищеною тривожністю. Консультування клієнтів зі страхами та фобіями.
55. Міжнародні та вітчизняні стандарти консультативної практики.
56. Поняття про техніки, методи і прийоми в арсеналі консультанта.
57. Проблема відповідальності в консультативній взаємодії.
58. Ефективні реакції консультанта на поведінку та висловлювання клієнта. Неefективні реакції консультанта на поведінку клієнта.
59. Особистісно-професійні якості консультанта. Професійно шкідливі особистісні риси консультанта.
60. Вербальний і невербальний контакт у консультативній взаємодії.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси (рекомендована література (основна, додаткова, Інтернет-ресурси) та інші джерела).

Основна

1. Адресный социальный патронаж семьи и детей: научно-методическое пособие / [под. ред. Л.С.Алексеевой]. М.: Гос. НИИ семьи и воспитания, 2000. 160 с.
2. Айві Ален. Цілеспрямоване інтерв'ювання і консультування: сприяння розвитку клієнта : навч. посіб. / пер. з англ. О. Абесонової. К. : Сфера, 1998. С. 46 – 79.
3. Алексеенко Т.Ф. Концепція соціально-педагогічного патронату молодії сім'ї / *Соціалізація особистості*. К.: Педагогічна думка, 2007. С.130-145.
4. Васьківська С. В. Соціально-психологічний супровід клієнтів. Технологія ведення консультативного діалогу. К. : Главник, 2006. С. 4 - 58.
5. ВІЛ-інфіковані діти: медичний догляд, психологічна підтримка, соціальний супровід, правовий захист / [авт.: Котова Н.В., Старець О.О., Олена П.П. та ін.]. К.: ТОВ «К.І.С.», 2010. 176 с.
6. Галустова О. В. Психологическое консультирование : конспект лекций. М.: Приор-издат, 2005. С. 48 - 60.
7. Державний стандарт консультування, затверджений Міністерством соціальної політики України 2013 року. URL: http://www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/publish/article?art_id=153555&cat_id=102036.
8. Джорож Р., Християни Т. Консультирование: Теория и практика /Пер. с англ. Л. Шадура. М.: Изд-во «Эксмо», 2002.
9. Дубич К.В. Вступ до соціальної допомоги : навчальний пос. К.: Видавний дім «Слово», 20015. 224 с.
10. Елизаров А. Н. Психологическое консультирование семьи : учеб. пособ. - 2-е изд., перераб. и доп. М. : Ось-89, 2005. С. 59-64.
11. Емельянова Е.В. Кризис в созависимых отношениях. Принципы и алгоритмы консультирования. СПб.: Речь, 2010. 368 с.
12. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / [за ред. І.Д.Зверєвої]. К., Сімферополь: Універсум, 2013. 536 с.
13. Экокарта: составление карты семейной системы [Электронный ресурс]. URL: <http://soc-work.ru/>.

14. Завацька Л.М. До питання про особливості здійснення патронажу у соціально-педагогічній діяльності. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г.Шевченка: збірник*. Чернігів: ЧНПУ, 2011. Вип. 84. С.77-80. (Серія: педагогічні науки).
15. Закон України «Про соціальні послуги» [Електронний ресурс]. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>
16. Закон України «Про соціальну адаптацію осіб, які відбували покарання у вигляді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк» . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3160-17#Text>
17. Кейс-менеджмент внутрішньопереміщених осіб : методичні рекомендації / авт.-упоряд.: Н. Є. Гусак. Київ, 2015. 62 с. URL: <http://ekmair.ukma.edu.ua/>
18. Кириленко В.Г. Консультативні практики в соціальній роботі: навч.метод. посібник. К.: Університет «Україна», 2020. 358 с.
19. Консультування сім'ї: метод. поради для консультування батьків : в 2-х ч. / за ред. В. Г. Постоного. Ч. 2. К.: ДЦССМ, 2003. С. 9-64.
20. Кочубей А., Умарова Н.. Азбука семьи, или практика работы с семьями: [учебно-методическое пособие]. Псков: ПОИПКРО, 2004. 152 с.
21. Кочюнас Р. Основы психологического консультирования / Пер. с лит. М.: Академический Проект, 2000. 240 с.
22. Луковська С. Модель роботи соціального педагога. Система соціального патронажу сім'ї. *Соціальний педагог*. 2009. 1 (25). С.37-55.
23. Лютова-Робертс Е. К. Тренинг начинающего консультанта: ведение доверительной беседы / Лютова-Робертс Е. К. СПб. : Речь, 2007. С. 81-124.
24. Медико-социальное сопровождение людей, живущих с ВИЧ, и членов их семей: [пособие для социальных работников] / Н.Н.Воронцова, В.В.Жеребцова, Т.А.Епоян и др. – М., 2006. 58 с.
25. Минигалива М.Р. Психологическое консультирование : теория и практика. Ростов н/Д : Феникс, 2008. 603с.
26. Нельсон-Джоунс Р. Теория и практика консультирования [пер. с англ. : Е. Волков]. СПб.; Минск : Питер, 2004. 464 с.
27. Опанасюк Г., Козакова Т. Соціальний патронаж сімей .*Соціальний педагог*. 2010. № 11 (47). С. 40-45.
28. Прохазка Дж. Системы психотерапии. Для консультантов, психотерапевтов и психологов. / Джеймс Прохазка, Джон Норкросс. СПб: Прайм-ЕВРО-ЗНАК. 2007. 383
29. Психосоціальна підтримка в умовах надзвичайних ситуацій: підхід резилієнс : посібник з проведення тренінгу [Електронний ресурс] / Н. Гусак, В. Чернобровкіна та ін. ; за заг. ред. Н. Гусак. – Київ : НаУКМА, 2017. – 174 с. – URL: <http://ekmair.ukma.edu.ua/>.
30. Репнова Т. Соціальний патронаж сім'ї. Модель роботи соціального педагога у навчальному закладі. [упоряд. : Т. Шаповал, Т. Гончаренко]. К.: Вид. дім «Шкіл. світ»: Вид. Л.Галіцина, 2006. С. 45-60.
31. Робота з сім'ями, які потребують професійної соціально-педагогічної підтримки. Тренінговий курс для спеціалістів соціальної сфери / [за заг. ред. Т.Ф.Алексєєнко]. – К.: Основа-Принт, 2007. 128 с.
32. Сімейні групові наради як метод розв'язання конфліктних ситуацій: методичні матеріали для тренера / [за заг. ред. І.Д.Зверєвої]. К.: Наук. світ, 2003. 86 с.
33. Социально-психологическая и консультативная работа с семьей: в 2-х ч. : хрестоматия / сост. Л. Б. Шнейдер. — М. : Изд-во Московского псих.-соц. ин-та; Воронеж : Изд-во НПО «МОДЭК», 2004. Ч. I. С. 608 659.
34. Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми: посіб. у 2-х ч.; Ч. 2 (Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми) / А.В. Аносова, О.В. Безпалько, Т.П. Цюман та ін.; за заг. ред.: Т.В. Журавель, З.П. Кияниці. Київ: ОБНОВА КОМПАНІ, 2017. 352 с. URL: <http://www.p4ec.org.ua/upload/education/library/1513689573.pdf>

35. Харченко С. Я. Соціально-педагогічне консультування : наук.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / С. Я. Харченко, Н. П. Краснова, Я. І. Юрків ; ДЗ «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». Луганськ, 2011. 403 с.

36. Хомич Г.О., Ткач Р. М. Основи психологічного консультування: Навч. посіб. К.: МАУП, 2004. 152 с.

37. Юрків Я.І. Модель Соціально-педагогічного патронажу сімей з розумово відсталими дітьми. *Соціальна педагогіка: теорія та практика*. 2011. №3. С.62-71.

Додаткова

1. Любачевский И. Группы самопомощи. Минируководство по организации – URL: <http://gestaltclub.com/>

2. Ананьева Г.А. Семья: химическая зависимость и созависимость. Работа с созависимостью Казань, 2003. 30 с. URL: <http://gestalt.dn.ua>

3. Белова О. Соціально-педагогічний патронат у системі спеціальної та корекційної освіти і виховання *Соціальний педагог*. 2007. №3. С. 13-25.

4. Інвалідність та суспільство : навчальний посібник / заг. ред.: Л. Байда, О. Красюкова. – Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2012. 188 с. URL: <https://edu.helsinki.org.ua/>.

5. Купенко О. В. Соціальна робота: від теорії до практики : навчальний посібник / О. В. Купенко. Суми : Сумський державний університет, 2020. 192 с.

6. Макійчук Т. Патронат як одна з форм сучасного улаштування дітей, що залишилися без піклування батьків *Віче*. 2009. № 6. С.24-26.

7. Панів А.М. Концепція моделі служб соціального патронажу сімей і дітей *Соціальне обслуговування сімей і дітей*. 2005. №4. С.4-8.

8. Півняк Г.Г. Соціальна відповідальність влади, бізнесу, суспільства. Монографія у 2-х томах. Том II / за ред. Г.Г. Півняка. МОНУ, Нац. гірн. ун-т. Д.: НГУ, 2015. 408 с.

9. Савченко Н. Соціально-педагогічний патронаж як форма роботи з неповними неблагополучними сім'ями . *Наукові записки. Серія: «Педагогічні науки»*. Кіровоград, 2006. Вип. 71. С. 253–256. (

10. Холостова Е.И. Социальная работа с пожилыми людьми: [учебное пособие] [2-е изд.]. М.: Издательско-торговая корпорация «Дашков и Ко», 2003. 296 с.

Інформаційні ресурси

Законодавство України. Сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

Офіційне інтернет-представництво Президента України. Сайт Президента України. URL: <http://president.gov.ua>.

Урядовий портал. Сайт Кабінету Міністрів України. - URL: <http://kmu.gov.ua>.

Правознавець. Електронна бібліотека юридичної літератури. [URL: <http://pravoznavec.com.ua>.

<http://www.minfin.com.ua>

<http://biblioteka-knig.net>

<http://ebooktime.net/>

<http://ipp.sspu.sumy.ua>

<http://osvita.ua/>

<http://pidruchniki.ws>

<http://socialforum.ru/index.php?id=79>

<http://www.big-library.com.ua>

<http://www.info-library.com.ua/>

<http://www.nbu.gov.ua>

<http://www.socwd.uzhgorod.ua/cherkasy/preface.htm>